

ขัตติยวงศ์

(บรมราชันมหาวชิราวุธ)

บรมราชินีนาถ

บรมราชชนนี

34/4/25

ปฐมวงศ์

(พระบรมราช มหา จักรี กษัตริย์ สยาม)

พระราช นิพนธ์

พระบาท สมเด็จ พระเชียร มหา ราชเจ้า

กรม พระ นราธิป ฯ

ทรง พิมพ์ โรง พิมพ์ หนึ่งต่อ พิมพ์ ไทย

พทช คก ๒๔๗๐

<p>ด้วยฉันทน์ ทนากการ จาก ๒๖ ๓๐ ๒๕</p>
--

สารบัญ

พระรูปกรมพระนราธิปฯ รับพระพร สมเด็จพระ บิตุจฉาเจ้า พระอัครราชเทวี พระราชทาน หน้า ต้น คำน้า	”	ก
คำฉันท์ถวายพระพร เมืองารฉลอง พระชั้นมณฑล ๕ รอบ	”	ค
รูปหีบลงยาลายไก่อพระราชทาน กรมพระ นราธิปฯ สหชาติอนุชา		ง
บทศักระวาทูลลาเมืองารพระสมายุมงคล พระชนม์ ๖๔ ปี	”	จ
บทศักระวาเขียนไว้สำหรับถวายพระพร พุทธศก ๒๔๗๖	”	ฉ
คำโคลงถวายอาลัยบูชาพระศพ พระรูปสมเด็จพระบิตุจฉาเจ้า พระอัครราชเทวี พระราชทาน กรมพระนราธิปฯ งารสมายุมงคล พระชนม์ ๖๔ ศก	”	ฉ
สาขาพระอัครราชสันตติวงศ์	”	ฐ
ปฐมวงศ์ (พระบรมราชมหাজักรักษัตริย์)	”	•

คำนำ

ในการบำเพ็ญกุศล ของวงศ์วรรณ ณ อุชยา
มีข้าพเจ้า แลพระนางเชอ ลักขมีลาวัณ เป็นประมุข
สนอง พระคุณกรุณา สมเด็จพระบิดุจนา เจ้า สุขุมาล
มารศรี พระอัครราชเทวี กำหนดสัปตมวารที่ ๑๑
วันที่ ๒๔ แลที่ ๒๕ กันยายน พุทธศก ๒๔๗๐ ครอง
ใคร่มีหนังสือแจก แต่อยากให้ง่องในพระราชนิพนธ์
พระบาทสมเด็จพระเชษฐมหาราชเจ้า จึงทูลขอพืง
การตรวจตราคัดลอกแห่งพระราชวรวงศ์เชอ กรม-
หมื่นพิทยาลงกรณ์ อุปนายกราชบัณฑิตยสภา ทรง
แนะนำหนังสือปฐมวงศ์ ซึ่งมีบรรทีกไว้ว่า สมเด็จพระ
พระมหาราชเจ้าพระองค์นั้น ทรงพระกรุณาโปรด
เกล้าฯ ดำรัสสั่ง ให้พระยาศรีสุนทรโวหาร (พัก
ตันตระกุลสกุลลักษณ์) จด เป็นหมายเหตุพระบรม
ราชวงศ์จักรี แต่สำนวนเป็นพระราชนิพนธ์ตรง
ตัว พระยาศรีสุนทรคงจะเขียนตามที่ตรัสบอก
เท่านั้น แม้ได้เคยพิมพ์ในหนังสือพิมพ์วชิรญาณ
มาครั้งหนึ่ง ก็ล่วงหลายสิบปีมาแล้ว ยังหา

๒

ได้พิมพ์อีกไม่ น้อยคนที่ได้เคยอ่าน จึงเป็นที่พอใจ
ข้าพเจ้า ด้วยถูกรื่อง แลถูกมโนรถของข้าพเจ้า
ปรารถนา อนึ่งได้รวมคำกวีการของข้าพเจ้าถวาย
พระพร แลเตรียมไว้จะถวายพระพร ทั้งถวายอาลัย
ในสมเด็จพระปิตุจนาเจ้า พระอัครราชเทวี ลงไว้ใน
เบืองต้นด้วย.

วงศัรวรรณ ณ อุรุทยา มีข้าพเจ้าเป็นประมุข
ขออุทิศกุศลทักษิณาพะลีสการพระศพครานี้ ถวาย
แด่สมเด็จพระปิตุจนาเจ้า พระองค์นั้น แม่เสด็จ
สถิตใน ทิพาลยะโลก อันเหลือ ประสพ เสี้ย แล้ว ก็ดี
โดยกตัญญูตานุสรณ์ประสาภักดี.

ชะอำ วันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๔๗๐

กรมราชทัณฑ์

คำพระพรเข้ากรอปลงชาติลเกล้า ฯ ถวาย
เมืองารชลอง พระชันมษาครม ๖๐ ปีบริบูรณ์

วราเศียรพาท

ทูลถวาย

แต่พระนางเจ้า สุขุมาลมารศรี พระราชเทวี
ณวันที่ ๑๐ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๖๔

- ๑ กุศลทรง ชำรงสัตย์ ชำรงกัต ะเวทิน
- ชำระศักดิ์ ชำรงศีล สอนองเสริม เฉลิมชนม์
- จิโรตม์รม ปณิมวัย วิบัติไค บได้ดล
- พระยศใหญ่ อำไพผล พิพัฒน์ โภค พหาพาร
- พระเกียรติคุณ วิบุลเบ็ก สุขนช้เกร็ก ภูดาธาร
- ประบูรภัก ดิสักการ พระการุญ นุกุลหงส์
- พระโอรส พระธิดา พระหลานยา หละองค้องค์
- กีนารัก และนำทรง เสน่หแม่นัน มโนเดี้ยว
- หละปรีชา หละสามารัด ถนอมบาท ชกลมเกล้ายว

ม

จะเพ็องฟู มีรูเรียว	มีรูร้าย ฉลายพันธุ์
กระษำ ระกาน้อย	ประโมทพลอย ถวายวัน-
ทนาเศียร ระพาทฉัน	สนุขเชษฐ เจริญศรี
ณมมงคล พระชนม์ครบ	ประจบเบ็ญ จรอบปี
ทิวส์รัช ะนีน	ระทุกข์ทุก ประณินเทอญ

ด้วยเกล้า ด้วยกระหม่อม

กรมหมื่นนราธิปประพันธ์พงศ์

คำพระพรจารึกชั้นเงินแกมกาไหล่ทอง

สำหรับขงนำแข็งทูลเกล้า ฯ ถวาย

เมื่อนางรสมายุมงคล

๑ น่องนรระกาน้อยนอบ	บุชา
ถวายพระพิศรรระกา	อัญเกล้า
ระลิกวันสืบชั้นมษา	เสมอชนก นาดเอย
บุญล้ำขอสามเจ้า	ไก่อ้าชนม์เกษม ฯ

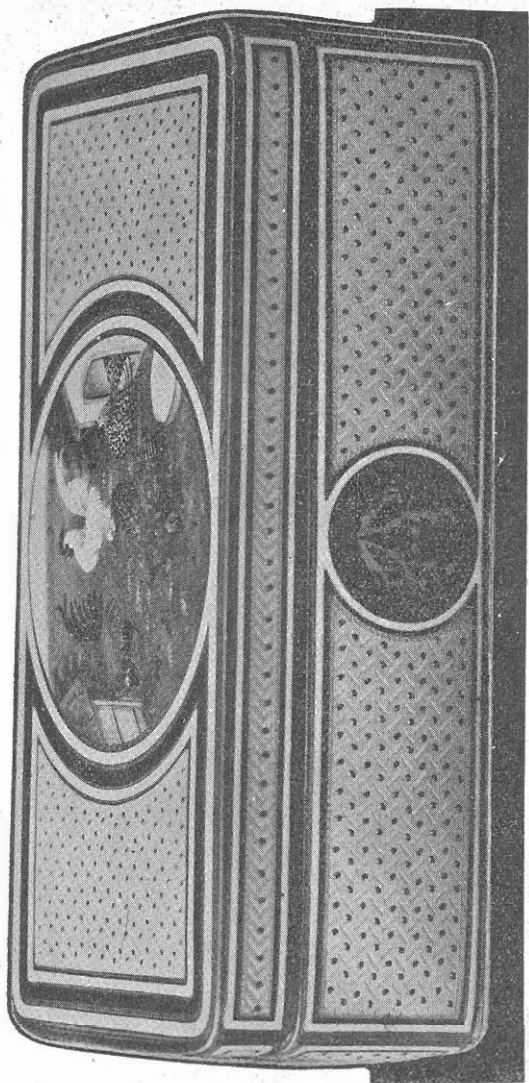
ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม

๒๐ พฤษภาคม ๒๔๖๘

หีบลงยาลายไก่อ
สมเด็จพระเจ้าสุริยวงศาธรรมิกราช
พระอัครราชเทวี

พระราชทาน กรมพระนราธิป ฯ พระสหชาติอนุชา

พ.ศ. ๒๔๖๔

คำศักระวาทท้าย ซึ่งกรมพระนราธิปฯ ทรง
บอกให้ร้องถวายพระพร งามพระสมายุมงคล ที่ ๑๐
พฤษภาคม พุทธศก ๒๔๖๘

๐ ศักระวา เวลา สดึกแล้ว เสียงแจ้วแจ้ว
ล้าร้อง จะต้องหยุด จำถวาย วันทา ลาจบชุด
เฉลิมมหารัตน์ — มงคล พระชนม์ยืน อีกแปดบ
มีใหม่ ใครยังเปน จะได้เห็น กันใหม่ หัวใจชั้น
แม่ข้าน้อย ผอยหลับ ไม่กลับพัน จะขอฝัน ฝาก
อาลัย เขียนไว้เอย ฯ

บทศักระวา ซึ่งกรมพระนราธิปฯ ทรงเขียน
สอดซองผนึกไว้เป็นความลับ มอบให้พระนางเธอ
ลักษมีลาวัณ พระปิยะสวตา ซึ่งสมเด็จพระบิตุจฉา
เจ้า พระอัครราชเทวี ทรงพระกรุณาโปรดเสด็จมาแต่
เยาว์จนทรงพระเจริญเพื่อเก็บไว้ทรงถวายสมเด็จพระ
บิตุจฉาเจ้าพระองค์นั้น ในวันางพระสมายุมงคลพระ
ชนม์เท่าพระบาทสมเด็จพระมหาปัยกาธิราชเจ้า พระ

พุทธยอดฟ้าจุฬาโลก พุทธศก ๒๔๗๖ พร้อมกับ
เครื่องสักการะพระลี้ ยามผู้นิพนธ์ทรงประจวรพระ
กาสะเป็นโลหิต ในพุทธศก ๒๔๖๘ นึกไม่รอด

๑ ศักระวา นำเสียดาย สายเสียนิบ นราธิปฯ
ทูลลา มาไม่ได้ ถึงถึงกรรม จำร้าง ฟันางไกล
มียอมให้ เสียมั้น ทูลสัญญา ขอพระพี่ ศรีรกา
นำเคารพ พระชนม์ครบ ร้อยฉนำ ฉำหรรษา ลูก
ไก่อ้อย กลอยชีวิต ของบิดา ช่วยบูชา แทนบิดร
ทูลพร เอย ฯ

โคลงถวายอาลัยผูกพวงมาลา บูชาพระศพ
ปฐมสัปตมานุสรณ์

วันที่ ๑๖ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๗๐

๑ รกาใหญ่ไวยประวาศน่อง สองรกา เกินโศย
สันพระสันรกาสุดา มกุฏสัน
เหลือแพรแต่คณะมา รมัลลับ ไฉนเลย
นราธิปชิปโสภกัน ดุรด้วยเสียดาย แสนแลฯ

๒

ตติยสัปดาห์มานุสรณ์

วันที่ ๒๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๗๐

- ๑ โปรดโคลงโคลงข้าบาท บำบวง บาทพ
- ตัวห่างต่างตัวสรวง โสคน้อม
- ปียาลักษณ์ะมัยทรวง นุสรท่อม ถวิลเฮย
- พวงรักแจกถลกถ่อม ศีโรศน้องสนองคณิงฯ

ตติยสัปดาห์มานุสรณ์

วันที่ ๓๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๗๐

- ๑ ปีก่อนห่อนนักร้าย แรมชะอำ พี่เฮย
- แม่ประจวบ, ต่วนจำ จากน้อง
- ไซคมมนุษย์นิสุตสำ เหนียกแน่ โฉนเลย
- นุฉนักลับพวนพ้อง พิโยคน้องนาถหนอ ออกอาฯ

จตุตถสัปดาห์มานุสรณ์

วันที่ ๖ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๗๐

- ๑ พ่วนปองสนองบาทเพียง พอสม หน้านา
- ยามอยู่วังบังคม ขาดน้อย
- กามเร่อยู่ทะเลพม ชั่ววาม ถวิลเฮย
- กายพักส่งรักร้อย ประกาศน้ำใจถวายพี่อาฯ

ณ

เบ็ญจมาสัปตมานุสรณ์

วันที่ ๑๓ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๗๐

- ๐ พระโหมชนเกล้าหน้า เคารพ ยิ่งแล
- พระอัชฌาสง่าอบ อ่อนน้อม
- พระถ้อยอ้อยโขอชปรบ ปราโมทย์ สมานเอย
- พระจรัสจรัสล้อม เลิศฉนิษฐนาง ฯ

ฉัพมมาสัปตมานุสรณ์

วันที่ ๒๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๗๐

- ๐ มนุษย์ดีที่น่าน้อม นับถือ นนพ
- โดยเด่นคุณบุญบ่อ เบกปล้ม
- แม่พิโยคโลกบรรลือ เฉลิมเกียรติ ถกเงย
- ศรัทธาขยับขยับม เยี่ยงช่วยฉลวยเลี่ยน ฯ

บัญญัติสมวารานุสรณ์

วันที่ ๒๗ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๗๐

- ๐ วาสนาบารเมศเบอง บุญท โฉนฤ
- เงาะพงาดอำนาจฟู เฟื่องเกล้า
- หากไร้คุณะมัยค ดังละ คอนรา
- สนบทหมดลมแล้ว โลกคร้านครวญถึง ฯ

ญ

อัฐมสัปตมานุสรณ์

วันที่ ๓ กันยายน พ.ศ. ๒๔๗๐

๑ นอรงรานราชิป ฯ อัน อาทวา วิโยคฮ้อ
ถึงบาทพีชวินรา ธิป ฯ ด้วย
ไอ้อนาตสหชาติ่นุชา ชินะโรค รทมเอย
พีไรพจน์จักหมตม้วย ไม้ซ้าลาสยาม ฯ

นวมะสัปตมานุสรณ์

วันที่ ๑๐ กันยายน พ.ศ. ๒๔๗๐

๑ พระพีโยคสยามะโลกไอ้ แต่องค์ พระเอย
ยังผนึกสำนักพะวง เวียหล้า
แนวทนุกสุขเกษมพงศ์ พีราชลับ ไฉนเลข
นราชิป ฯ แรมลิบกล้า กลั่นถ้อยสการถึง ฯ
๑ บาปบุญคุณโทษสร้าง ปางเปน ไฉนนา
ปางดับใบ้ลับประเด้น ผากด้าว
หมตเหตุเภทผลเห็น หายวิบาก มีฏา
พระประพฤตย์วนยัดน้ำว นิเทศน์ซ้าเฉลิมไท ฯ

ทศมาสปีดมานุสรณ์

วันที่ ๑๗ กันยายน พ.ศ. ๒๔๗๐

- ๑ ผดุงบาทเกียรติราชเจ้า จักริศ เกรียงเอยมังแกวัน
- ผดุงพระญาติพระมิต
- ผดุงคนยันต์ดาพิศ ะวาสกัก คินินา
- ผดุงชาติศาสนาแม่น แม่เหล่าอาลัย เหลือแต่ฯ

เอกาทศมาสปีดมานุสรณ์

วันที่ ๒๔ กันยายน พ.ศ. ๒๔๗๐

- ๑ พวงทองน้องไก่อ้อย นราธิป ฯ
- กับลูกลักขมวิป ปโยคเสรำ
- วรรณไวทยอยู่ไกลลิบ ยังร่วม รทมเอย
- บุญญทิสปัสตจนาเจ้า ประจากน้อมสนองคุณ ฯ
- ๑ พวงหิรัญฉนมโนชน้อง วรวรรณ
- อรทิพย์ ฯ วรรณ ฯ บรร เจ็ดพร้อม
- ทั่วสกุลท่วมค ณะธรรม สมเด็จ
- อัครราชเทวน้อม ศิริโรตม์เสรำสการถวาย ฯ

- ๑ พระขเรศเชญประเวศเวียง สวรรควัง กิด
- พระญาติพระมิตประนัง โสคน้อม
- เดชจริยเด่นดีฝั่ง หทัยนับ ถอนา
- ยามอยู่ยามจากพร้อม เจตน์เกอสการถวาย ฯ

